

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ЗА САМОРЕГУЛАЦИЯ

ЕТИЧНА КОМИСИЯ

РЕШЕНИЕ

№ 300 на ЕК от 28.09.2020 г. (Жалба относно външна реклама на „БОНЕККС“ ЕООД)

София, 28 септември 2020 година

Етичната комисия към Националния съвет за саморегулация (НСС) в закрито заседание на 28.09.2020 г. в състав:

Председател: Румяна Карлова

Членове: Александър Гагов
Анна Танова
Ева Петрова
Екатерина Димитрова
Елена Караколева
Жени Павлова
Красимир Папазов
Маша Гавраилова
Надежда Ангелова
Стоян Михайлов

и с участието на секретар Ели Михайлова, изслуша преписка, образувана по Жалба № 12753 от 11.09.2020 г. относно външна реклама на „БОНЕККС“ ЕООД.

Жалба

На 11.09.2020 г. в Националния съвет за саморегулация постъпва жалба от Е.А. относно външна реклама на „БОНЕККС“ ЕООД.

Предмет на жалбата е външна реклама на „БОНЕККС“ ЕООД. Според жалбоподателя рекламата е в нарушение на морала и благоприличието със следната аргументация: „Билборд, поставен на оживено кръстовище - ъгъла на Черни връх и Арсеналски пред МОЛ и спирка на метро, по което кръстовище преминават и много деца, използва вулгарен език с цел привличане на внимание. Въпреки използвания английски език, той е достатъчно популярен за да се приравни на реклама примерно (КУ)*Р = БАНКИТЕ“. В жалбата не са посочени текстове от Етичния кодекс като нарушение.

На основание чл.12.4 от Правилника за приложение на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България, Председателят на Етичната комисия (ЕК) е определил за докладчик по преписката Ева Петрова.

Процедура

Жалбата е допустима по смисъла на Правилника за приложение на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България.

На 11.09.2020 г. е открита процедура, регистрирана под № 353. На 11.09.2020 г. е поискано становище от „БОНЕККС“ ЕООД, което постъпва в НСС на 20.09.2020 г. и е подписано от адв. Георги Кунтандула Чисусе.

Становище на ответната страна

Становището на ответника съдържа твърдения за недопустимост и неоснователност на подадената жалба. Според ответника жалбата е недопустима, тъй като не съдържа конкретика относно нормите на благоприличието и морала, които жалбоподателят счита за нарушени. Във връзка с основателността на жалбата ответникът счита, че търговското съобщение, не може да бъде приравнено на вулгарното изписване, цитирано в мотивите на жалбоподателя, по следните причини:

«Следва да се отбележи, че търговската комуникация се оценява въз основа на нейното вероятно въздействие върху разумния потребител, като се вземат предвид познанията, опита и селективната способност на типичния потребител, към когото тя е насочена, както и социални, културни и лингвистични фактори.

Текстовото съобщение, изразено и чрез математически символи, недвусмислено препраща към бинарна математическа функция, чрез която се изразява графичното представяне за растеж и спад на финансови активи. Разпределението на езиковото съобщение на два реда не позволява неговото последователно четене под формата на литературен текст. Използваното „(Fu)²“ е съкращение на английската дума „function“ (функция), за да се подсили асоциацията за математическото представяне на финансови активи. Вторият ред от графичното представяне съдържа второ съкращение „ck“ – crypto key (крипто ключ). Смесът на рекламата се обобщава чрез съответния превод: „Crypto is the key, Banks! Go crypto!“ (Крипто е ключът, банки! Преминете към крипто!).

Дори и да бъде допуснато литературното прочитане на математически представения израз от съкращенията „ck“ и „Fu“, то по никакъв начин не следва да се да се приравнява или превежда като „(КУ)*Р“. Въпреки че от съкращенията може да бъде образувана английската дума „fuck“, то това би било едно превратно тълкуване на текста на съобщението. Обръщаме внимание, че английската дума „fuck“ не присъства в нито един лицензиран българо-английски речник и се определя като жаргонна, а не вулгарна. Както е характерно за жаргоните, те позволяват тълкуване в най-широк спектър. Фактът, че дадена търговска комуникация може да е неприемлива за отделен субект, въз основа на негово непопулярно тълкуване, не е достатъчна причина за отказ въобще от търговска комуникация за дадения продукт.

Търговското съобщение представлява призив за запознанство с предимствата на виртуалните валути, които към момента са сравнително нов и непознат продукт. Търговското съобщение не случайно е представено на английски език. Макар основният текст да съдържа едва 5 (пет) лексикални частици, всяка от тях може да бъде тълкувана многозначно, както сама по себе си, така и във връзка с останалите. Например: само думата “banks” включва, освен основния си превод, значението на думата „сейф“. Тази многобройност на възможните тълкувания цели рекламата да достигне конкретно до таргетирувания спектър от потенциални клиенти на доверителя ми.»

Решение

Етичната комисия намира жалбата за **основателна** по отношение на нарушение на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България.

Мотиви

В жалбата е посочено, че рекламата нарушава морала и благоприличието. Оплакването може да бъде отнесено към следните текстове на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България (Етичен кодекс):

1.2. Всяка търговска комуникация трябва да бъде съобразена със закона, благоприлична, почтена, честна и правдива.

Член 2

Благоприличие

Търговската комуникация не трябва да съдържа твърдения или аудио или визуални елементи, които да нарушават добрите нрави или да могат да се определят като вулгарни или отблъскващи, според общоприетите морални норми в съответната държава и култура.

17.5. Търговската комуникация не трябва да съдържа никакви твърдения или визуално представяне, които биха могли да предизвикат психическа, морална или физическа вреда у деца или подрастващи.

Процесната реклама представлява външна реклама – рекламен билборд, който според жалбоподателя и ответната страна е разположен на кръстовището на бул. „Черни връх“ и бул. „Арсеналски“:

Сдържанието на рекламата представлява съобщение с английски букви, арабски цифри и математически знаци: върху знак за корен квадратен „ $\sqrt{\quad}$ “ е изписано „(Fu)²“, а под него е изписано „sk“, след което е поставен знак за равенство „=“, след който на английски език е изписано „Banks! Go Crypto“. Под този текст има изписване „BONEX“ и на нов ред „crypto exchange“. Под текста е поставен QR код.

На първо място следва да се разгледат твърденията на ответната страна за недопустимост на жалбата. Етичният кодекс и Правилника за неговото приложение не съдържат изискване жалбоподателят да посочи конкретни норми, които счита, че са нарушени, при подаване на жалбата. Поради това няма основание за обявяване на жалбата за недопустима.

По основателността на жалбата на първо място следва да се обърне внимание, че както сочи ответната страна съгласно Етичния кодекс „комуникацията трябва да бъде оценявана според нейното вероятно въздействие върху разумния потребител, като се вземат предвид характеристиките на целевата група и на използвания канал. Търговската комуникация трябва да се оценява, като се вземат предвид познанията, опита и селективната способност на типичния потребител, към когото тя е насочена, както и социални, културни и лингвистични фактори.“

В становището си ответната страна сочи, че рекламата „недвусмислено препраща към бинарна математическа функция, чрез която се изразява графичното представяне за растеж и спад на финансови активи“. За възприемане на подобна математическа функция в посочения от ответната страна смисъл са необходими специални математически и финансови познания, както и по-задълбочено познаване на криптовалутите. Няма обаче основание да се възприеме, че рекламата е насочена към аудитория с такива специфични познания. Напротив, билбордът е

разположен на оживено кръстовище в столицата, през което минават всякакви хора, по-голямата част от които обичайно не биха имали подобни познания. Поради това може да се направи извод, че съдържанието в него е насочено към широката аудитория. В тази връзка посоченото от ответната страна значение на рекламната комуникация не би могло да бъде разбрано от типичния потребител. Дори при наличие на експертни познания у потребителя, следва да се обърне внимание, че посоченият от ответната страна смисъл е абстрактен и е много вероятно да не бъде разбран, доколкото няма общоустановено значение на „Fu“ като „функция“ и на „ck“ като „crypto key“.

При визуално възприемане на рекламното съобщение преди всичко се натрапва изписването, макар и по специфичен начин, на английската дума „Fuck“, както и следващият я знак за равенство, след който е изписана думата „Banks“. Относно думата „fuck“ следва да се посочи, че тя е широко навлязла и в българското общество. Етичната комисия няма възможност да провери дали думата не може да бъде намерена в нито един „лицензиран българо-английски речник“, както твърди ответната страна. При справка в интернет обаче значението на думата става безспорно ясно. Смисълът на думата може да бъде лесно установен с Google Translate: „полов акт“, „полово сношение“ и др. подобни. При справка в Dictionary.com е посочено, че думата се определя като **жаргонна вулгарна дума** със значение „to have sexual intercourse with“. Във връзка с твърдението на ответната страна, че „английската дума „fuck“ ... се определя като жаргонна, а не вулгарна“, следва да се посочи, че една дума може да бъде едновременно жаргонна и вулгарна. Думата „bank(s)“ също е популярна и е много близка звуково до българската дума банка/и. С оглед на тези съображения, както и на степента на цялостното навлизане на английския език в българското общество, може да бъде прието, че думите „fuck“ и „banks“, представени на рекламния билборд, ще бъдат разпознати и разбрани в посочения по горе смисъл от типичния разумен потребител.

Допълнително следва да се посочи, че криптовалутите се възприемат в обществото като алтернатива на установените финансови системи – те са нерегулирани, не се обработват от лицензираните от държавите финансови институции. При справка в Уикипедия като значение на думата криптовалута е посочено: „Криптовалута (на английски: cryptocurrency) е средство за размяна, основано на блокчейн технология и криптография за отчетност на трансакциите и осъществяването на контрол върху създаването на нови единици. Криптовалутите са подвид на **алтернативни валути** или по-конкретно на цифровата валута.“.

С оглед на горното текстът, изписан на рекламния билборд, е много вероятно да бъде разпознат и възприет от типичния разумен потребител преди всичко като поставяне на знак за равенство между думите „fuck“ и „banks“.

Поради горното следва да се приеме, че рекламната комуникация нарушава правилата на морала – думата „fuck“ има вулгарно значение, което е добре известно в обществото, и поставянето на знак за равенство с думата „banks“ създава алузия за вулгарно изразена от рекламодателя негативна оценка за банковите институции. В тази връзка следва да се приеме, че рекламната комуникация нарушава чл. 1.2. и чл. 2 от Етичния кодекс.

Отчитайки мястото, на което е поставен рекламният билборд – оживено софийско кръстовище, през което минават и немалко деца, следва да се посочи, че рекламният клип би могъл да нанесе морална вреда на децата поради нецензурния си език, с оглед на което е нарушен чл. 17.5. от Етичния кодекс.

Във връзка с гореизложеното Етичната комисия счита, че процесната комуникация е в нарушение на **чл. 1.2, чл. 2 и чл. 17.5 от Етичния кодекс и препоръчва същата да бъде премахната.**

Етичната комисия отправя принципна препоръка към всички рекламодатели и рекламни агенции да се възползват активно от възможността за *Copy Advice*, доколкото основната цел на

НСС не е санкционна, а превантивна и е насочена не само към своевременно и ефективно отстраняване от пазара на всякакви форми на нарушения, но и към недопускане на такива.

Съгласно чл.17.5. от Правилника за приложение на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България, решението с мотивите следва да се изпрати на заинтересованите страни.

Решението подлежи на обжалване при реда и условията на чл.18.1 от Правилника за приложение на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЕТИЧНАТА КОМИСИЯ:

(п) Румяна Карлова

ПРИЛОЖЕНИЕ:

